Antibiotiku patēriņa tendences ambulatorajā vidē un rezistenci veicinošo faktoru analīze

Mārcis Pēterkops [1], *Inga Urtāne* [2]

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija
[1] *Farmācijas ķīmijas katedra,*
[2] *Farmācijas fakultāte*

II

Ievads. Antimikrobā rezistence ir uzskatāma par globālu, aktuālu veselības aprūpes problēmu. 2012. gadā Latvijas hospitālajā vidē antibiotiku patēriņš bijis lielākais Eiropas Savienībā (21% no kopējā patēriņa), turklāt starp slimnīcām to patēriņā novērotas ievērojamas atšķirības. Ģimenes ārstu praksēs izmantoto antibiotiku patēriņa analīze varētu tikt izmantota kā pamats infekciju kontroles efektīvā ieviešanā.

Darba mērķis. Noskaidrot, kuras ir biežāk lietotās antibiotikas un reģistrētās indikācijas ģimenes ārstu praksēs ziemas periodā, kad tiek novērots paaugstināts vīrusu un bakteriālo saslimšanu skaits.

Materiāls un metodes. Novērojuma pētījumā izmantota informācija par ģimenes ārstu praksēs reģistrētiem pacientiem, kuriem ambulatori parakstītas antibiotikas. Tika apkopota informācija, kas ietvēra pacienta vecumu, dzimumu, svaru, izrakstītās antibiotikas, reizes devas lielumu, lietošanas režīmu, kursa garumu un indikāciju. Pētījumā izmantoti dati par ambulatoro ārstēšanu laika posmā no 2014. gada decembra līdz 2015. gada janvārim. Rezultātu aprēķināšanai tika izmantota *SPSS* datu apstrādes programma.

Rezultāti. Pētījumā apkopoti dati par 46 antibiotiku parakstīšanas gadījumiem ģimenes ārstu praksēs, no kuriem četras receptes bija izrakstītas bērniem ar vidējo vecumu 4,3 ± 2,1 gads, pārējos gadījumos antibiotikas tika parakstītas pieaugušajiem (n = 43) vecumā no 21 līdz 91 gadam (vidējais vecums 52,9 ± 19,7). No pētījuma pacientiem 58,7% bija sievietes. No visām receptēm statistiski ticami biežāk tika parakstīts amoksicilīns (n = 23; 50,0%), salīdzinoši retāk tika izvēlēta tā kombinācija ar klavulānskābi (n = 6; 13,0%), kā arī citas antibiotikas, piemēram, ceftriaksons (n = 5; 10,9%), ciprofloksacīns (n = 4; 8,7%) ($p < 0,001$). Amoksicilīns perorālai ievadei bija visās bērniem izrakstītajās receptēs (100%) un gandrīz pusē gadījumu no pieaugušajiem parakstītām antibiotikām (48,7%). Perorālais antibiotiku lietošanas veids bija visbiežāk sastopams starp visām antibiotikām (n = 40; 87,0%), retāk tika noteikta antibiotiku intravenoza (n = 4; 8,7%) vai intramuskulāra (n = 2; 4,3%) ievade. Perorālai ievadei biežāk tika nosacīts piecu dienu lietošanas kurss (37,5%), intravenozai – 10 dienas (75,0% gadījumu), intramuskulārai vienlīdz bieži piecas vai 10 dienas (attiecīgi pa 50%) ($p = 0,365$). Dominējošā antibiotiku reizes deva bija 500 mg (43,5%) ar lietošanas režīmu divas reizes dienā (47,8%). Visbiežāk antibiotikas tika parakstītas piecu dienu kursam (37,0%), retāk septiņām (23,9%) vai desmit dienām (28,3%). Biežākā indikācija antibiotiku terapijai bija akūts bronhīts (n = 14; 30,4%), retāk – akūts laringīts vai traheīts (n = 5; 10,9%), kā arī nekomplicēta urīnceļu infekcija (n = 5; 10,9%). Pirmais antibiotiku terapijas kurss bija 87,0% gadījumu. Piecu dienu lietošanas ilgums bija biežāk izvēlēts pirmā antibiotiku kursa laikā (82,4%), retāk – otrā kursa nepieciešamības gadījumā (17,6%) ($p = 0,733$).

Secinājumi. Amoksicilīna monoterapija bija visplašāk noteiktā perorāli lietojamā antibiotika, it īpaši pediatriskiem pacientiem. Biežākā indikācija saistīta ar augšējo elpceļu slimībām. Intramuskulāras un intravenozas ievades ceļa izvēles gadījumā novērota saistība ar ilgstošāku antibiotiku lietošanas kursu. Otra antibiotiku kursa nepieciešamības gadījumā pieauga kopējais kursa terapijas ilgums.